СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 45. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 25 лютого 1933. VOL. XLI. No. 45. Jersey City, N. J., Saturday, February 25, 1933. THREE CENTS.

ВАШИНҐТОН СТУРБОВАНИЙ ПОДІЯМИ НА ДАЛЕКІМ СХОДІ

ВАШИНҐТОН. — Японський амбасадор відбув довшу конференцію з секретарем стейту Стимсоном і старався доказати, що японський наступ на Джегол є висліду провокаційного поведення центрального китайського уряду.

Офіціяльні круги рахуються з евентуальним японським наступом на столицю Китаю й інші китайські міста, в яких є американські дипльоматичні представництва та поважне число американських горожан. Кажуть, що Злучені Держави зясують своє становище щодо подій на Далекім Сході щойно по рішенню Ліґи Націй. Але назагал усі є того переконання, що ситуація є дуже серіозна. Дехто говорить навіть про можливість недалекої військової інтервенції з боку Америки.

ЗАКУПЛЕНО ДІМ НА УКРАЇНСЬКУ ВИСОКУ ШКОЛУ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Заходами української греко-католицької дієцезії закуплено в Стемфорд, Конн., недалеко Ню Йорку, палату „Ґлін Іден", положену біля Ґрінбрук Род, у якій має бути приміщена українсько-католицька висока школа. Школа матиме право прилюдности. Задумують її відкрити в осени біжучого року.

ПОГОДИЛИСЯ ЩОДО КОНВЕНЦІЇ В СПРАВІ ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

ОЛБАНІ. — Змодифіковано остаточно законопроєкт сенатора Джана Доніґена щодо числа делеґатів на стейтову конвенцію, яка має приняти або відкинути конґресову резолюцію в справі знесення прогибіції. З початку проєктовано висилку 1,530 делеґатів, а потім зменшено те число до 612, а тепер стало на 98 делеґатах. Кождий сенатський округ вибере одного делеґата. В той самий спосіб виберуть теж по одному делеґатови з усіх конґресових округів.

З БАНКОВИХ МАХІНАЦІЙ.

ВАШИНҐТОН. — Із зізнань, зложених перед „Сенат Бенкінґ енд Коренсі Коміті", виходить, що такий великий банк як „Нешенел Сіти Бенк" спекулював у 1929 р. своїми шерами в той спосіб, що продавав їх на знижку.

ФАЛЬШІВНИКИ БАНКНОТІВ У ЗВЯЗКУ З РОСІЄЮ.

НЮ ЙОРК. — Минулого місяця курсували в Шікаґо фальшиві стодолярові банкноти, які були так добре підроблені, що годі було їх розріжнити від правдивих. Детективи впали на слід фальшивників і арештували лікаря, д-ра Ґреґорі Бортейна з Ню Йорку, котрого вважають совітським аґентом. Кажуть теж, що гроші підроблено ще тому 6 років, і то в Росії, звідки їх перепачкували до інших держав світа, як теж до Америки.

ЗА ФЕДЕРАЛЬНУ КОНТРОЛЮ БАНКІВ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Нововибраний сенатор, Вилієм Ґібс Мек Аду, заявляється за те, щоби федеральний уряд контролював усі банки. Він каже, що в Америці істнують 49 ріжних банкових систем і тому тут є найгірше банкове діловодство в цілім світі. Він є теж за те, щоби федеральний уряд ґарантував кождий доляр, зложений до банків. І тому теж домагається строгої контролі банків з боку федерального уряду.

ПЕРША ЖІНКА В АМЕРИКАНСЬКІМ КАБІНЕТІ.

НЮ ЙОРК. — Френсіс Перкінс, стейтова промислова комішенерка, вже готова до обняття уряду в кабінеті нововибраного президента Рузвелта, де вона стане секретаркою праці. Місс Перкінс є добре обізнана з робітничими справами. Вона займається суспільною працею від 30 років, а першу свою науку на тім полі побирала від славної суспільної діячки Джейн Адемс у Шікаґо.

Найбільшим успіхом свого життя вважає вона той момент, коли добилася в 1911 р. заведення 54-годинного тижня праці.

ЧАСОПИСНИЙ ВИДАВЕЦЬ ПОСЛОМ ДО АНҐЛІЇ.

ЛЮІСВІЛ (Кентоки). — Люісвілський ґазетний видавець і міліонер, Роберт Бинґем, зістав вибраний Рузвелтом на американського посла до Великої Британії на місце Мелона, котрий уступає разом з Гувером.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ЛІЦИТАЦІЙ ЗА ПОДАТКИ.

СОЛТ ЛЕЙК СІТИ. — Треба було поліції вжити не тільки кулаків і палиць, але ще й ґазових бомб, щоби розігнати кількасот осіб, що протестували перед Сіти-Кавнті Билдінґ проти виставлювання будинків на ліцитацію з причини незаплачених податків.

ДОПОМОГЛИ 1,100,000 ОСОБАМ В ОДНІМ МІСЯЦІ Й ОДНІМ СТЕЙТІ.

ОЛБАНІ. — В січні видано в нюйорськім стейті допомогу 279,473 родинам, які складалися з 1,100,000 осіб. В порівнанню з минулим місяцем число потребуючих зросло на 33,651 осіб.

ОДИН НАРОД, ДВА ЯЗИКИ.

Недавно мав в Ужгороді відчит той, що себе називає „ученик Пушкина", то є А. Карабелеш. Відчит мав титул: „Національний кризис". Щож отже говорив учень Пушкина?

Хід думок його відчиту такий: Підкарпаття мало приключитися до Росії, але опинилося під ЧСР. Ідею самостійної української держави видумали Німці, щоб ослабити Росію. Мужі, як Виговський, Дорошенко, Мазепа, Орлик і Петлюра безхарактерні, воювали з московським царем, бо самі хотіли стати царями. Русский народ богатий тим, що має два язики: панський і простацький. Порівнював це з одежю святогною і на будень...

По відчиті хотіли члени „Просвіти" зачати дискусію, але предсідник зібрання, д-р Кулявчик, не зізволив на дискусію. Значиться: боявся, щоби в пух не розбити учености учня А. Пушкина.

ЩОБ ТЬЛЬКИ „ПА РУССКИ".

Смішно воно виглядає, коли наші підкарпатські руснаки хотять удавати русских та стануть писати по московськи. Тут і там впакують якесь слово, яке десь чули, яке подобається їм дуже своїм русским звуком, але яке значить цілком що іншого. Так приміром читали ми недавно про „Летючій день", читали ми й про „Чистый выходок для быдных дѣтей". Вершок знання русского язика виказав „Автономний Земледільський Союз", видавши оголоски з нагоди смерти госла І. Куртяка. Стояло там чорне на білому: В Бозѣ упокоившагося земное тѣлесное влагалище похоронено будет в Хустѣ. — Хто вміє хоч трошки по російськи, то знає, що слово влагалище означає: похву, в медицині відповідає латинському слову: ваґіна. За життя не мав І. Куртяк ніколи „земного тѣлеснаго влагалища". Відки воно взялося в нього по смерти?! — цього не знає й Автономний Земледільський Союз!...

БІЛЯНС „ЧЕКИ" ЗА 15 РОКІВ.

Літературно-політичний паризький тижневик „Ґренґоар" приносить вістку, що совітська влада офіціяльно признає замордування 460,000 інтеліґентів і вдвоє стільки робітників і селян на протязі років 1917—1932. Поставили „под стенку" 28 епископів, 3,715 духовників, 8,800 лікарів, 9,575 професорів, 25,856 учителів і урядовців, 48,000 жандармів, 105,000 поліційських старшин, 260,000 офіцирів військових і більш як два рази стільки робітників і селян.

ПРИВАТНА ПОЧТА У ЛЬВОВІ.

Високі почтові оплати викликали нелеґальні приватні підприємства, що конкурують з державною почтою. У Львові такими інтересами займалося транспортове підприємство „Рух-Промет". Воно мало по містах і містечках на провінції свої відділи й приймало пачки, а навіть гроші. Робило це солідно, швидко і дешево, отже почтовий рух розвивався чимраз більше. Дальшому розвиткови перешкодила поліція. Централя приватної почти знаходилася при вул. Фірманській, де переведена ревізія знайшла всі книги і записки.

ПОДЯКА.

В ужгородськім „Українськім Слові" помістив один „хорист-колядник" ось-таку оригінальну подяку: Отсим маю честь зложити щиру подяку деяким бичківським жандармам, що були такі ласкаві і супроводжали нас, колядників читальняного хору „Просвіти", без нашої просьби і без нашого бажання, від хати до хати. Ці панове мабуть з великої любови до нас та до нашого національного й культурного відродження сторожили нас, щоби в темній ночі не напали на нас які напасники — хоч думаємо, їх у нашому Бичкові нема... По скінченню коляди, під одною хатою, де хор чекав на всенощну відправу, щоб і в церкві заколядувати, тримали почесну сторожу аж три жандарми при нас. Один з них зайшов до хати, щоби люди в хаті не побились, а два сторожили на дворі, щоби хто не напав на хату. Наш хор почувався зовсім безпечним і дуже щасливим, маючи за собою таких щирих оборонців.

Такими вигодами не можуть похвалитися комуністичні колядники, що співали дуже льояльні комуністичні колядки. Вони не мали ні почесної сторожі, ні жандармського супроводу.

А ще деякі часописи сміють кричати, що на Підкарпатті переслідують український національний рух!

КУЛЬТ НЕНАВИСТИ І ВІДПЛАТИ В МАДЯРСЬКИХ ШКОЛАХ.

Мадярський письменник Микола Інзані написав біографію довголітнього премієра Угорщини, гр. Бетлена. Богато місця присвячує Інзані в своїй книжці справі виховання і шкільництву. Між іншим він пише: Мадярська дитина, прийшовши на світ, зітхає за Клюжею, Кошицями, Братиславою і Темешваром. Вже від няньки вчиться вона: спокійно, терпеливо чекай, аж прийде великий день відродження передвоєнної Угорщини". Як виходить з цеї книжки, туга за минулим, за пануванням мадярської шляхти над іншими народами є основною ноткою повоєнної мадярської літератури; нею насичені вщерть усі шкільні підручними. Завданням цих підручників виховати у молоді духа відплати, змобілізувати всі духові й фізичні сили молодої ґенерації до майбутньої війни, якої метою має бути привернення давніх границь Угорщини.

КОМУНІСТИЧНА ПРОПАҐАНДА.

В агітаційних курсах в Москві, Ленінграді і Харкові беруть участь коло 900 осіб, що походять з Польщі. Вони призначені спеціяльно для комуністичної пропаґанди в Польщі. В програмі курсів кладеться великий натиск на пропаґанду безбожництва.

ЗЕМЛЕТРУС НА ПОКУТТЮ.

В четвер, 19. січня, дався чути в Коломиї і на цілому галицькому Покуттю легкий землетрус. Після глухого ґуркоту люди відчули одно потрясення, при чому задзвеніли у вікнах шиби і заколихалися в мешканнях меблі. Долівка дрожала як при переїзді вантажного самоходу. Землетрус тревав 3 до 4 секунди.

НЕҐРАМОТНИЙ МІЛІОНЕР.

Сензацією в Лондоні був цими днями Мурин Бравн із британської Ґвіяни, острова Підусен. Це міліонер, який не вміє писати ні читати, але підписує векслі на тисячі хрестиком, як усі неграмотні. До Лондону приїхав він за машинами для сполоскування піску, з якого добуває золото. Він має за собою 30 літ тяжкої праці в ріжних копальнях золота. За останні свої гроші він наняв кількох робітників, що почали шукати золота на маленькім острові, і хутко став міліонером.

ЕКЗЕКУЦІЯ ПІД ТРІВОЖНІ ЗВУКИ ДЗВОНІВ.

В селі Озерянах, пов. Бучач, прийшов дня 17 січня до одного господаря екзекутор стягати податок, за який хотів забрати кожух і січкарню. Селянин був убраний у кожусі, якого не міг віддати, бо не має на зиму іншого теплого одягу. Натомісць давав він невимолочене збіже, якого екзекутор не хотів брати. Тоді екзекутор взяв подушку і зеркало, яких знову невістка господаря не позволила брати, бо це її власність. Екзекутор прикликав постерункових і хотів забрати січкарню; в обороні цеї січкарні почали жінки кричати, причому не обійшлося без драматичних сцен, які загострили положення та надали йому небуденного перебігу. Один з постерункових взяв присутну дівчину, яка кричала, за волосся і тягнув її так яких 25 метрів. Це нелюдське поступовання викликало такий крик, що на місце збіглися з цілого села люди, яких прикликали дзвони, що дзвонили на тривогу. Тоді поліціянти відійшли. На другий день приїхав з Бучача староста і комісар поліції й зарядили численні арештування.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЛІКАРЯ.

На предложення югославянського міністра здоровля відзначив король Югославії Олександер І. д-ра мед. Івана Х. Ортинського, асистента дерматольоґічної клініки проф. Я Буковського у Празі, ордером св. Сави за наукові праці, виголошені на II. зїзді дерматольоґів у Білгороді в червні 1931 р. На торжество доручення ордеру, яке відбулося в югославянськім посольстві у Празі, явився д-р Ортинський з відзнакою УГА та у своїй подяці зазначив, що дружні взаємовідносини наукових робітників українських і югославянських, навязані в інших ділянках науки вже давніше, тревають і досі та поширюються і на ділянку медичних наук. Перший звязок українських лікарів з югославянськими після війни датується від участи проф. Українського Університету у Празі д-ра мед. Бориса Матюшенка та д-ра Ортинського у зїзді югославянських лікарів 1926 р. в Білгороді.

ВБИВ ТЕЩУ.

В Угринові, пов. Калуш, скликав місцевий парох мировий суд у справі поділу маєтку між Антониною Фіняк і її зятем Дмитром Ручанчиком. Підчас мирових переговорів вибухла між ними сварка, при чому зять вхопив залізко до прасовання і вдарив ним тещу так сильно в голову, що вона незабаром померла. Душогуба арештували.

ПОЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ АРЕШТУВАЛА УКРАЇНСЬКОГО СВЯЩЕНИКА

ПІСЛЯ АРЕШТУ ПОЛІЦІЯ ШУКАЛА ДОКАЗІВ ВИНИ СВЯЩЕНИКА Й ХОТІЛА ЗНАЙТИ ЇЇ В ЙОГО ПРОПОВІДЯХ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Польська поліція арештувала пароха з Медина, о. Захаркова, й відставила його до арештів у Тернополі. Причини арешту не відомі, але поліція старається тепер знайти вину священика. Постерунковий Гловяк випитував поодиноких людей у Токах, про що говорив о. Захарків на проповідях, а зокрема на проповіди 22 січня з нагоди проголошення соборности українських земель, а також чому тоді відправа тягнулася так довго. Покищо поліція не знайшла „доказів вини", а тимчасом священик сидить у вязниці.

У львівському суді відбувся великий політичний процес проти 25 молодих Українців, яких влада обвинувачує за приналежність до Організації Українських Націоналістів. Обвинуваченим закидають протипольську пропаґанду та взагалі революційну діяльність.

МІСТЕРІЯ З КНИЖКОЮ ЕПИСКОПА ХОМИШИНА.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Львівська ґазета „Новий Час" свого часу виступила з гострою критикою угодовської книжки станиславівського епископа Хомишина „Українська Проблєма". Епископська ґазета „Нова Зоря" заявила, що такої книжки епископ Хомишин не писав і „Новий Час" усе вигадав. Епископ Хомишин заявив польським кореспондентам, що він таку книжку написав, і що він не відтягне з неї ніодного слова, але цеї книжки ще не випущено в світ.

Епископ закидає ґазеті „Новий Час", що вона вкрала ту книжку з редакції, щоби полємізувати з ним ще до виходу його книжки. „Новий Час" подає фотоґрафію першої й останньої сторінки цієї книжки й твердить, що її вже почали розповсюднювати.

ЙОРДАНСЬКЕ СВЯТО — ПРОТИПОЛЬСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ.

СТРИЙ (Західня Україна). — У селі Воля Задеревацька, на березі ріки, як звичайно, був поставлений високий хрест на водосвяття, а побіч нього приміщено дві сині таблиці з написом: „Ще не вмерла Україна" й „Боже великий, Україну храни". Польській поліції ці написи не подобалися й вона наробила багато галасу, а ціле йорданське свято вважала протидержавною маніфестацією.

Перед самим свяченням води поліція ґаками стягнула таблиці додолу й порозбивала їх. Крім того вона арештувала 8 осіб, з яких три перевезено до стрийської вязниці. Далі поліція перевела ревізії в кооперативі й читальні та в деяких українських громадян, шукаючи доказів протидержавної змови.

ЯПОНІЯ ВЕДЕ КРІВАВИЙ НАСТУП НА ДЖЕГОЛ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Ще від часів російсько-японської війни Японія не мала так широко закроєних воєнних операцій та участи в боях такої скількости її армії, як тепер, коли Японці почали ґенеральний наступ на провінцію Джегол. Японці й війська Манчука наступають на Джегол відразу в кількох напрямах і вже значно вдерлися в глибину цієї провінції.

Японське командування й уряд кажуть, що вони не спиняться перед тим, щоб захопити й частину північного Китаю, коли цього вимагатимуть стратеґічні інтереси й інтереси підтримання мира й спокою в Манджурії. В північному Китаю вже почався переполох серед китайського населення, бо всі бояться приходу Японців.

ЛІҐА НАЦІЙ У КЛОПОТАХ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Не зважаючи на всі заходи Ліґи Націй, Японці далі нестримно провадять свою політику на Далекому Сході, фактично воюючи з Китаєм. Своїми постановами Ліґа Націй не може змусити Японію спинити свою акцію в Манджурії та змінити її політику на далекому Сході.

На секретному засіданню Ради Ліґи Націй вирішено утворити спеціяльну комісію, яка занималася би справою Далекого Сходу. До цієї комісії можуть бути запрошені також представники від нечленів Ліґи, як від Злучених Держав так і від Росії.

ЯПОНЦІ НАХВАЛЮЮТЬСЯ НА РОСІЮ.

ТОКІО (Японія). — Японське населення надзвичайно обурене становищем Ліґи Націй супроти Японії через її далеко-східну активну політику. Японські політики кажуть, що тепер проти них цілий світ, але вони не змінять своєї політики в Манджурії, бо це справа життя й смерти Японії.

Деякі промовці заявляють, що колиб Росія виступала проти Японії, то Японія тоді захопить всі її порти на Далекому Сході, Приморську область і частину Сибіру. Японці тепер готові на всі жертви, щоб лише не піддатися.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1888.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПІДБІР НОВОГО КАБІНЕТУ

Чим більше наближається день 4 березня, коли новий президент Злучених Держав має обняти свій уряд, тим більше займає всіх питання: який кабінет підбере собі новий президент? Правда, після американського розуміння основ демократичного правління краю, екзекутивний уряд має бути незалежний від законодатної влади, себто конґресу, а члени кабінету президента мають бути відповідальними не перед виборцями або їх вибранцями, конґресом, а тільки особисто перед президентом, та всетаки підбір членів камінету президента займає загальну увагу політичної публики в Америці. Дискусія, яка розводиться у ґазетах над кождим кандидатом, навчає американську публику, як правити добре своїм краєм.

І цей підбір не є легкою справою. Цинік на становищи найвищого урядника краю міг би вжити своєї влади встановлювання членів кабінету на те, щоби такими іменуваннями віддячитися за поперття при виборах. Одначе такий кабінет не мав би довіря публичної опінії до себе й скорше чи пізніше мусів би провалитися. Гірка доля, що стрінула деяких членів кабінету президента Гардинґа, лишиться ще на довго осторогою для президента при установлюванню кабінету. І президент Рузвелт, підбираючи собі секретарів до свого кабінету, певно не буде дивитися на те, щоби дати джаби начальників відділів уряду за те, що вони добре поборювали републиканську партію.

Для встановлення на такий уряд треба видно чогось більше ніж кидання громів на републиканців. Публика жде, щоби кандидат мав передовсім знання й досвід, бо тільки такий кандидат збудже довіря публики, що він зуміє виконати як слід тяжкі обовязки свого уряду. Досвідчений урядник успокоює публику, а тимсамим він має менше труднощів у своїм урядуванню, ніж має той, хто такого довіря не збудже. Громадянство далі жде, щоби погляди урядника на ведення його уряду були відомі, що він цею справою займався вже давніше, та щоби відомий був його характер, наскільки він постійний, витревалий.

У своїй владі підбирання собі секретарів до кабінету президент не обмежений. Він може набирати туди людей, яких йому подобається. Одначе він мусить дивитися також за тим, щоби ці люди могли працювати спільно, бодай так добре, як кождий з них працює окремо. Справність виконування всіх обовязків уряду — отсе є добра міра для підбору членів президентського кабінету.

О. Сновида.

ГІТЛЄР І СТАЛІН — І УКРАЇНА

Прихід Гітлера до влади в Німеччині сильно напсув крови Москві і її комуністичним льокаям у Берліні. І справді — як не вийти з рівноваги?

Таж іще „небіжчик" Троцький писав (всі комуністи тоді в це вірили), що тільки тісний союз німецьких комуністів з соціял-демократами у-хоронить Німеччину від страшної катастрофи гітлєризму... Отже це мала би бути для Москви катастрофа!

Ще недавно заявляв „сам" Сталін, що доля европейської революції буде розвязана в Німеччині... Отже прихід Гітлєра нас до тієї революції хіба не наближує! А крім того — щож тепер робитиме Сталін і Третій Інтернаціонал? Розпалити в Німеччині пожежу горожанської війни — піднести повстання проти Гітлєра, цеж значить — пхнути Німеччину в той хаос, в якім досі перебуває Росія! Отже стратити і кредити німецькі і машини, значить бути зданими на ласку і неласку Франції й Англії! Толєруватиж Гітлєра? — це значить відслонити перед лицем цілого пролетарського світа дволичність і облуду московського комунізму, який тільки на словах дбає про світову революцію, а на ділі — про інтереси московської держави. Положення, якому не можна позаздрити...

Тим більше, що взагалі міжнародне положення Совітів не таке вже блискуче. В Німеччині—Гітлєр, у Франції зприводу радикально - соціялістичного балаґану — визирає вже несамовита для СССР постать Тардє, колишньої правої руки Клеманса... Японія ковтає одну китайську провінцію за другою і не хоче заключати з СССР ніяких пактів про ненапад... Нарешті, Злучені Держави, ті, до яких так залицявся Сталін і на які (на Рузвельта) покладав такі надії, наразі ще далі мовчать.

І от на тлі тих подій Кремль огорнула чергова паніка. Особливо щодо України. Така паніка, що Совіти переказали — навіть тіни Скоропадського. Молотов і Скрипник на останнім зібранні ЦК партії навіть промови проти бувшого гетьмана виголосили: мовляв, не віддамо йому України (дарма, що й сама Україна бувшого гетьмана не приняла би).

А паніку цю диктують такі причини: Україна під оглядом економічним вже совітською Москвою додушена до краю, вже нічого дати Москві не може. До 1 лютого Україна здала лише 28% потрібного засіву збіжа і відремонтувала лише 30% зіпсованих тракторів, потрібних для сівби. Отже треба знову натиснути на нещасну розіпняту країну, треба від спухлого й голодного останній кусник хліба, останню шкірку видерти від уст. Хтож це зробить? Партійний апарат навіть бунтується і ремствує проти цеї безглуздої політики. Отже — насамперед на Україну їде диктатор: Постишева, особу особливо довірену Сталіна, призначається („вибирається") 2-гим секретарем КП (б) України і 2-гим секретарем Харківського („столичного") Комітету. Попередників його — „розпинали Україну", він має — „доконати вдову-сиротину". Під ним — теж „реформи" — перетереблено партійні апарати в Одесі і в Дніпропетровську; і в інших, менших місцевостях, прийшли нові люди, нові місцеві диктатори. На села пхнуто особливі „робітничі бриґади" з міського шумовиння, які мають — після всіх правил большевицької штуки — вхопити селянина нашого за горло, і то так, щоб він уже не ворохнувся...

Знаючи, що український селянин цеї операції не любить (ще „не перенявся соціялістичною ментальністю") — Совіти зі страхом ждуть вибуху. Тримають гарапник у руці — і тремтять, чи гордий шляхотний кінь не скине нікчемного їздця на землю... Звідси паніка, звідси тривога за Україну.

Бо знає Москва, що поки Росія на Україні — ніколи там спокою не буде. Чим більший терор — тим більший протест, і — тоді **автоматично українське питання знову випливає на арену міжнародньої політики...**

Очевидно не Скоропадському використати цю ситуацію. Совіти на Україні зліквідують місцеві українські сили. Але алярми Молотова, Скрипника й інших пявок, що господарюють до часу в Київі і в Харкові, свідчать, **якими непевними чуються ті пявки на нашій землі.**

Все вказує, що час недалекий, коли зведеться з ними порахунки.

ПАТРІОТИЗМ

(Слово до українських селян).

Слово патріотизм походить від латинського слова патрія, по нашому вітчина. Слово патріотизм принялося майже в усіх культурних народів і означає любов до вітчини. Любов до вітчини! Яке то красне слово! Скільки великих жертв падало й паде у кождім народі ще й тепер через свою любов до вітчини! Скільки великих поетів та письменників написали свої найкращі твори, в яких так красно описують любов до вітчини!

Вітчина, це землиця, яка походить від отця і яку передано синам, а далі внукам, правнукам і так дальше. Цю землицю майже в усіх народів називають мамою, а це найкраще, найлюбіше слово в світі для кожної людини.

І знаємо, що своїх родичів не шанують тільки злі діти, що не мають любови в серці своїм до них. Та таких мало є. Переважна часть любить і шанує своїх родичів, хоч у нас тепер такі часи настали, що пошанівок до родичів між молоддю підупав. До цього причинилася загальна темнота, яка панує між нашим народом.

І таксамо стоїть справа й з вітчиною. Хто щирий, добродушний, той любить свою вітчину так, як і своїх родичів. Той старається принести своїй вітчині радість і потіху. А хто злий, темний, той зрікається її й зраджує її.

Та найбільша часть, головно у нашім народі, є таких, що ані не зневажають, ані не зраджують своєї вітчини; вони собі жиють, не думаючи про ніщо. Чи є та вітчина, чи її нема, чи в радости вона, чи в муках, їм байдуже. Кожний живе собі для себе, дбає тільки про себе, а більше про нічого в світі не думає. А це показує, які ми ще темні в світі, що не бачимо й не відчуваємо, які нам чужинці забрали все, що найдорожче для нас, як зневажають наш нарід, а ми собі жиємо кожний про себе, так як би й вітчини не знали.

Щоб докладніше представити вам, дорогі браття селяни, це таке грізне явище в нас, розповім вам про один дуже цікавий образ, що його намалював вже кількасот років тому один великий італійський маляр. Образ цей представляє таку картину: На горі намальовані матері, від яких силою відібрано дітей. Вони в страшній розпуці, ломлять собі руки, плачуть, ридають за своїми дітками. На долині на тім самім образі намальовані вівці, з яких відібрано ягнята. Вони собі стоять мовчки, немов би нічого їм не сталося.

Це й цілий образ. Нічого більше до нього ані не дописано, ані не домальовано. І дехто може й не подумає собі, що цей образ може щось когось навчити. Та коли подумаєм ближче над ним, то він дає людям дуже, дуже велику науку. Треба тільки порівняти обі картини й пізнаємо, що хотів нам сказати маляр. Розпука й біль матерей за дітьми — це ознака, що вони, яко вищі єства в світі, відчувають несказаний душевний біль, коли відібрати від них те, що їм найдорожче. Рівнодушність овець, яким забрано ягнята— це ознака, що цівівці стоять на дуже низькім степені у звіринім світі. Їм — таксамо як і матерям, відібрано те, що повинно їм бути якнайдорожче, та вони не відчувають цього. Багато з них собі цілком звичайно пасуться, щоб насититися.

І коли ми трошки подумаємо, дорогі браття селяни, над цим образом, як члени української нації, то він немовби для нашого українського народу був намальований. Подумаймо над нашою долею: Ми втратили в бігу історії все, що нам було найдорожче, втратили нашу землю та наші права бути власними господарями на нашій прадідівській землі. Ми втратили нашу рідну неньку-Україну. Та що широкі маси нашого народа роблять? Живуть собі мовчки, пасуться, щоб бути ситими, стали дбати тільки про хліб насущний, а більш про ніщо не думають. Що їм до їх утрачених скарбів? Тому й вірно малював сказав великий наш народний кобзар Тарас Шевченко, представляючи нам нашу Україну та нас:

Обідрана сиротою
Понад Дніпром плаче,
Тяжко, важко сиротині,
А ніхто не бачить.

Україна стала обідраною сиротою, а ніхто того не бачить, бо всі оглухли, не чують, кайданами міняються, правдою торгують!"

Правда, що й у нас є багато таких щирих людей, котрі бачать той грізний стан нашого народу, пишуть для нього книжки, ґазети, поучують його живим словом, де тільки можуть; та що з того, коли переважна часть не хоче й ґазети прочитати, або якої гарної української книжечки. А ґазета і книжка є якраз на те, щоб отворити кожному очі, щоб пригадати йому наше давно минуле, щоб він пізнав своє рабське становище та стремів до здобуття кращої майбутности.

Та є багато й таких, що признаються, що вони Українці, знають навіть трохи своєї історії та літератури, кажуть, що вони любять Україну і так дальше і так дальше.

А запитайте його, чи він передплачує українську ґазету, чи жертвує на народні ціли, чи належить до українських товариств, то він знайде вам усякі виправдування, щоб доказати, що йому неможливе ані це, ані те, бо такі й такі обставини.

Подумаймо, що нам з такого чоловіка?! Що з того, що він любить свій край і нарід? Та як не робить нічого ділом, то це означає, що він або зовсім не вміє любити свого краю і народу, або тільки говорить, що любить, перед своїми.

Любити когось — це значить чинити йому добро, облекшати його терпіння. Любити свою вітчину — це значить працювати для її добра, для її майбутности, обороняти її від ворога, жертвувати для неї. Бо й у святім письмі написано: Нема нічого кращого над те, коли хто життя своє за братів своїх віддає.

Багато в світі написано історій про те, як люди жертвувались для добра своєї вітчини.

Цілі тисячі й міліони жертв записано й у нашій історії. Остались тільки могили по них, як на рідній землі так і на чужині, а нарід так мало думає про них. Колиб ми прочитали нашу історію, то знайшлиб у ній описані всі ті жертви: як за княжих часів з дикими ордами наш нарід воював; як за козацьких часів палили живцем вороги наших славних лицарів, а вони з годістю й по лицарськи зносили всі ті болі; як по загарбанні України Москвою позасилано найкращих її синів в холодні країни Сибіру, так як тепер ще катують наш нарід вороги, висилаючи його на Сибір, то на Соловки, то страчуючи судовими розправами найкращих його синів, то відбираючи йому останки його прав.

Історія й сьогодні у нас твориться, а більша часть нашого народу спить блаженним сном.

Вони не відчувають всіх тих болів, які зазнав наш нарід у минувшині, тому й не почуваються у собі тої любови до власної Вітчини та святого обовязку: боротися за кращу її майбутність.

Брак патріотизму серед нашого народу ставить великі перепони його загальному поступови та єднанню всіх визвольних цілей. Народови, що не відчуває щирої любови до своєї вітчини, нічого не поможе навіть його воля, самостійність. Він скоро втратить її знову, підпадаючи під чужу власть.

Тому кожда свідома одиниця в нашім народі повинна все і всюди сама старатися працювати для добра своєї Вітчини, а також поучати на кожнім кроці свого темнішого брата. В такий спосіб поширить ся спільна нам усім любов у найглибші круги нашого народу і ми зможемо мати тверду віру й надію на краще завтра.

Патріотизм поширюється разом із просвітою у рідній мові, із пізнанням своєї власної історії, літератури та культури.

Тому, дорогі браття селяни, читайте якнайбільше про минуле та сучасне нашого народу, учіть свої діти любити все своє рідне, все і всюди помагайте до поступу нашого народу, бо в той спосіб виполюватимемо той бурян з нашого народу, який називається брак патріотизму.

Не забуваймо, що наказував нам Шевченко:

Свою Україну любіть!
Любіть її во время люте.
В остатню тяжку минуту
За Неї Господа моліть!

Бувайте здорові! Ваш
В. Весняний.

(„Час").

В. Петрин.

ХТО ВКРАВ?

(Оповідання).

(8)

Коли сторонський крутився між людьми, то бачили його всі. Та люди не журилися тим, хто він і не звертали на нього уваги. Сторонський стояв перед мостом, отже кождий думав, що він тому сюди прийшов, бо знає, що тут є перехід на той бік ріки. Крутиться між людьми, бо як всі інші, так і він боїться станути на непевнім мості. Звернути свою увагу на нього і затямити собі його могли тільки гарні дівчата і гарні молодиці.

Гарні дівчата і гарні молодиці мають ту хибу, що хто таку гарну перший раз побачить, то довший час не зводить з неї очей. Дівчата і молодиці мають знов таку прикмету, що як хто ласим оком позирає на них, то вони й йому пильно призираються. Між людьми коло моста була також „Гандзя. Гандзя була гарна дівчина, отже не диво, що той сторонський задивився на неї і її сторону закидав очима. Не приступив до неї і не забалакав, бо якийсь парубок все був коло неї і в сій хвили йому самому було на умі щось важніше ніж гарна дівчина. Гандзя помітила, що той сторонський так їй призирається, отже вона й йому призиралася, хоч лиш крадьки. І неодна інша придивилася йому і запамятала собі його.

Коли Петричкова вчула, що небіжчика везуть, щоби його через ніч лишити в її шопі, вона наробила крику і накинулася на свого мужа за те, що він згодився взяти такого комірника.

— Не хочу, не впущу! — кричала.

Стали питати, хто його приїме на ніч. Ніхто не хотів. Кождий казав, що небіжчик має власну хату. Так що з того, що він мав ту хату?! Подвіряно було замале, щоби міг заїхати віз. Треба би домовину здоймити з воза і занести назад до хати. Та не було кому нести. Один парубок Гайтиша відїхав був подивитися на долішний міст. Другий парубок заявив, що тих пахощів має досить. Щоби на нього не напирали, він замішався в товпу, відійшов на бік і втік. Ніхто інший до такої роботи не зголошувався.

Коли люди радили і радили, та ніхто не міг нічого путнього вигадати, війт сказав:

— Хоч би його занесли до хати, то завтра знов буде як нині. На той бік ріки не піде, бо він не птах. Так нині його не можна. Як годі поховати його на новім цвинтари, то поховаймо на старім!

Люди стали дивуватися, що їм така гадка не прийшла зараз в хвили, коли міст впав у воду. Стали гукати на візника. Коли він не зголошувався, Савка вхопив у руки віжки, повів коні на старий цвинтар, зараз за обійстям Петрички. Парубки, заохочені приміром Савки, скоро викопали яму, спустили до неї домовину і присипали землею. Люди помолилися і повідходили. Вдова лишилась найдовше, аж сусідки взяли її з собою. Парубок Гайтиша ще не показувався, отже Петричка закотив його віз до своєї шопи, а коні загнав в свій тік.

Савка свою службу нічного вартівника все зачинав під хатою Петрички. Се тому так бувало, бо з тої хати все виходила до нього наймичка Гандзя. Обоє сідали на лавці під хатою і балакали. Господар знав, що вони заручені, отже не боронив. Бувало, як побалакали, то Савка вставав, обійшов село і вертався під хату, де вона дожидала його. Бувало, що він так відходив і приходив до самої півночі. І нині було так. Було про що балакати, бо ще пару днів і прийде варстат Савки. Ще пару днів і вони підуть давати на оповіди. Опівночи Гандзя пішла спати.

Савка обійшов село і вернувся під хату Петрички. Хоч Гандзі вже не було там, він сів на лавці і куняв. Куняв, киваючися, як жид на шабаш, бо перемагав його сон. В останніх днях він мав пильну і добре платну роботу. Робив зі досвітку до самої ночі. Вартуючи в ночи, немав коли спати.

— Як не ляжу, то всну на пни, — подумав. — Мушу бодай годинку продріматися. За ту годинку села ніхто не вкраде.

Савка пішов до шопи, на віз Гайтиша, наклав сіна, ліг на возі і сіном накрився. По хвилині він вже твердо спав.

Той сторонський парубок, що крутився між Дерчичанами, коли вони стояли над рікою коло моста, пішов лісовою стежинкою аж до колиби, в котрій колись, як ще рубали ліс, ночували робітники. Від того часу та колиба стояла пуста і щойно нині закватирувалися до неї два приятелі, які вже нераз сиділи за крадіж. То був Іван Рачук і його товариш Ілько Яндар. Ілько пішов у село на проводи і тепер вернувся.

— Буде яка робота? спитав Рачук.

— Буде! — відповів Яндар. — Маємо до вибору дві роботи: або ту, що ти вигадав, або іншу. Я мав щастя. В хаті війта не було ані собаки. Кажу тобі, ані собаки! Всі побігли на ріку. З замками війта я зробив так, як ти порадив. Хоч би позамикав їх ключами, то увійдемо до сіней і до світлиці. Затроєну ковбасу я підкинув під собачу буду.

— Торба війта висіла в світлици на цвяху?

— Ні! Я пізніше видів пана начальника з торбою, перевішеною через плечі. Руку постійно держав на торбі.

— То добре. Виходить, що грошей ще не передав податковому урядови. Як піде спати, то торбу, не виймаючи грошей, повісить у своїй світлици на стіні. Як війт не змінив своєї звички, то торба з грішми буде наша. Хіба що той другий інтерес буде ліпший. Що се таке?

— Ще лекше як торбу війта можемо вкрасти пару дуже добрих коней з возом, ще й з небіжчиком. Небіжчика по дорозі можна скинути з воза, коні з возом можна би продати завтра на торзі.

Ілько розказав все те, що в селі бачив і чув. Оповідання закінчив словами:

— Коли я вже знав, що віз піде до шопи Петрички, а коні на його обійстя, я відійшов відтам, по дорозі підкинувши до собачої буди у Петрички затроєну ковбасу... Щож тепер виберемо?

— Я гадаю, що ліпше вибрати коні, бо в торбі війта може бути небагато грошей.

— Я гадаю, що гроші, хоч би невеликі, ліпші. Ануж коні не зараз продамо?

(Дальше буде)

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, дякую головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду допомогового в сумі $25, котрі у теперішнім тяжкім часі стали мені і моїй родині великою поміччю. Також дякую відділовим урядникам за їх труд.

Марія Маркевич,
членкиня від. 140, Бр. св. Ар. Михаїла, Йонгставн, Огайо.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Наша праця для Світової Вистави.

Слідкуючи за дописами, які містить українська преса в справі української участи у Світовій Виставі в Шікаґо, завважив я закиди, звернені в сторону шікаґовських Українців, з яких виходить, що вони замало дбають за справу вистави.

Кажуть, що коли шікаґовські Українці дадуть більші жертви, то й інші громади зложать більше. Отже це спонукує мене написати про те, що робиться в нашій громаді в справі вистави.

В Шікаґо заложено льокальні комітети по громадах, як на Савт Сайд, Борнсайд, Пулмен, на Ігі при православній громаді й на Оклей, при католицькій громаді. Всі ті громади збирають жертви і вони подадуть свої звіти. А я опишу те, що робиться в укр. кат. громаді при церкві св. о. Николая. В тій громаді вибрано на загальнім вічу льокальний комітет в такім складі:

Н. Подвайцятник, предсідатель; Т. Шпікула, секр. фін.; Н. Марчук, касієр; С. Прокопів, секр. рек.; контроля: М. Барабаш, О. Любас і Е. Команишин. Збори відбуваються два рази на місяць.

Дотепер зібрано суму $225.

Збіркою займаються: п. п. О. Любас, Е. Команишин, Н. Гуль, Н. Подвайцятник, Н. Марчук і пані: Васильовська, Доманчук і Фіца.

Оту суму зложили такі товариства й громадяни: Бр. св. о. Николая, 106 від. У. Н. С., $10; Бр.ім. Маркіяна Шашкевича, 55 від. „Провидіння", $10; Бр. св. Стефана, 221 від. У. Н. С., $5; М. Подвайцятник $10; А. Яворський $10; С. Прокопів $6; по $5 зложили: Е. Команишин, Т. Мамчук, П. Андрушко, І. Кацапир, Н. Янкович, Д. З. Куньо, И. Оленець, М. Дворницький, В. Оверко, Юрків, І. Карпа, Н. Марчук, Н. Гуль і І. Пашко; по $3: С. Тимець, С. Лізак, В. Любас, М. Петрів; по $2: П. Кулиняк, І. Пишний, Т. Мізин, М. Мелешко, З. Семенюк, А. Кучер, Г. Кравс Ґросері, В. Сидорко, Н. Канюга, Н. Кордик, И. Литвин, Н. Пасемко, О. Лоханський, І. Дацків, М. Турко, Т. Ковальчук; по $1: М. Шевчик, П. Стоцець, І. Сабан, П. Пакіш, М. Головчак, Н. Юречко, І. Яськів, полковник О. Шаповал, І. Турковський, М. Чуба, А. Іванків, Берґер Гардвер Стор, Н. Чучман, Е. Бабій, М. Горох, П. Костенюк, И. Ґабриль, В. Витрикус, Г. Дзявроник, Т. Поповнч, К. Федорек, М. Пришляк, І. Волошинський, І. Гавриш, І. Лабойко, Д. Шеремета, П. Венґрин, І. Креховецький, І. Мариняк, Д. Шмирко, Н. Батюк, Г. Забіяка, П. Савіцький, І. Дзіваковський, І. Ґабро, А. Вайда, Е. Яворський, Н. Данилюк, Юлія Патлай, И. Федун, П. Юлик, С. Собечка, А. Боднарчук, М. Шаран, М. Подоляк, И. Лесюк, Оленець, Вінярський, І. Рибій, Н. Тимуш, И. Марцінкевич, „Буси Ві" фрут стор, И. Брильовський, І. Дмитрів, Н. Гусір, Д. Мельник, В. Гриньків, Н. Вудіжанський, Е. Михальський, А. Поляк, В. Бищак; гром. Олекса Любас вислав $10 прямо до Централі.

При кінці зазначую, що ми ще не закінчили нашої збірки і далі збираємо. А як призбирається відповідна сума, то знову буде оголошене в часописах.

За Льокальний Комітет:
Евген Команишин,
член комітету.

Що він любить?

— Щож, Юрчику, радо ходиш до школи?

— Ще як радо ходжу. Тільки висидіти там не можу.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 6. лютого помер **Іван Добош**, член 120 відділу У. Н. Союза в Аликвіпа, Па. Покійний походив зі села Товарна, повіт Старий Самбір, Західня Україна. Прожив 38 літ. Був добрим і примірним членом У. Н. Союза і добрим мужем і батьком. Оставив жінку і четверо дітей.

Як щирого українського громадянина попрощала його наша громада, приятелі й члени Бр. св. о. Николая, відвівши Покійного на вічний спочинок дня 9. лютого.

В. И. П.

Михайло Бац, секр.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі мені стали великою поміччю в моїй слабости. Також дякую місцевим урядникам нашого відділу за їх труд.

Іван Басала,
Алтуна, Па.

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені запомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі в моїй слабости стали геликій пригоді. Також дякую урядникам відділовим за їх труд.

Марія Каплун,
члениця від. 267 У. Н. С.,
Вестбері, Л. Ай.

I. Бондар.

ВЧІМСЯ РІДНОЇ МОВИ

(4)

„Діло" між іншим подає, що навіть у застереженню повернення рукописів з редакції трапилася значна недорічність, яка виказує брак почуття до української мови в редакції місячника. Там сказано, що „Редакція відповідає на листи й вертає рукописи лише тоді, коли на те долучено відповідного почтового значка". Тут вжито без потреби невідповідну пасивну форму „долучено". Це московський вплив на українську мову, який тепер дуже поширений на радянській Україні під впливом зукраїнізованих письменників. В українській мові далеко природніща форма „буде долучений". А найголовніше в цьому реченню є те, що не можна сказати „почтового значка", а треба сказати „буде долучений почтовий значок", або ліпше сказати: „буде долучена почтова марка", бо справедливо „Діло" каже, що значок в українській мові означає малий знак, а не марку. Сказати „буде долучено почтового значка" все одно, що сказати „буде пошито штанів". Українська мова має таку форму лише для означення частини чогонебудь. Наприкл. можна сказати: „Подай води" і „подай воду" але тут значіння ріжне. „Подай води" — значить: подай мені якусь міру, частину води напитися; а „подай мені воду" — значить: подай мені оту воду, що в кухлі, у ведрі, чи деінде; це значить: подай певну воду й усю, що там є. Таксамо ріжні між собою поняття: „подай хліба" і „подай хліб"; „принеси зерно" й „принеси зерна". Отже до редакції „Рідної мови" треба присилати частину якогось почтового значка, але не цілий, певно означений і окремий „значок", коли вже так редакція боїться слова марка. Колиб редакція вжила слово „марка", то колиб триматися її „правил" української мови, це речення в неї виглядалоб так: „Буде долучено почтової марки".

Згадав я це тут на те, щоб читачеви показати, як тяжко знати мову і як легко робити помилки проти її правил. Тому кождого разу, коли хтось завважає щось у мові таке, що здається йому противитись духови мови, її правилам, чи формі, то про це треба спокійно написати, чи завважати комусь, і подати обгрунтування своїх заввваг, і приклади, щоб ними переконати іншого в справедливости своїх слів, а не висловлювати нагану та не обвинувачувати людину в „національній зраді", чи в чому іншому. Ніхто не зробить закиду М. Драгоманову, що в його полемічних працях про релігію на кождій сторінці трапляються такі речення, як наприклад: „А по правді, то історичне християнство, яке **засвоїли** собі наші прадіди в середні віки, як і прадіди інших нововевропейських народів: Германці, Кельти, Фіни і т. д. племена, було дуже далеко навіть від **систематичного деїзму** (тим більше від **раціоналізму**) було пройнято **політеїстичними** й при тому дуже **скомбінованими** представленнями, як у ріжних сторонах і багатою **мітольоґією**"... „Таке оповідання Бундегеша, де **монотеїстичний елемент** уже переважає над **дуалістичним**". Прошу тут порахувати чужі слова, які подано товстим друком. Те саме я роблю й в інших прикладах.

Проф. А. Ладиженський говорить у розвідці про Сковороду між иншим так: „Але в **льогічному критерії**, якого шукав Ланц, і нема ніякої потреби, бо в **аналізі** свідомости, кінець-кінцем безпосередньо, ми **трансубєктивне і обєктивне** відрізняємо від суто **обєктивного**". А в іншому місці знаходимо в кождому реченні, й то по кілька таких слів: „**метафізичне**", „**емперісти**", „**ґносеольоґічні форми**", „**раціоналізм**", „**нормативи**", „**екзестиціяльність**", „**феноменольоґічно**" й т. д. (Зап. Істор. Філ. Відділу Всеукраїнської Академії Наук). Та це пишуть учені, які може й не дбають про чистоту української мови. А ось проф. О. Синявський, один з авторитетів в українській мові, в своїх вступних увагах до „Порадника української мови" пише: „Є погляд, що **диференціяція** мови—явище **неґативне** й **ненормальне**, що **нівеляційний** вплив **цивілізації** стирає й колись нарешті зітре ріжниці між мовами, й отже **диференціяції** протиставляється бажана й необхідна (з того погляду) **інтеґрація**". А в творах наших письменників, навіть у таких знавців і клясиків української мови, як Коцюбинський, М. Чернявський, Марко Вовчок, М. Левицький, Куліш, Кониський та інші знаходимо також багато свіжо принеселених у їх часах чужих слів до української мови. Чи це означує зневагу й нехтування ними мови, чи може що інше? Нехай на це дадуть відповідь самі собі М. Петренки та П. Т.

(Далі буде).

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗА

відбувшоїся на днях 13—18 лютого 1933 в головній канцелярії У. Н. Союза, 81-83 Ґренд Ст., Джерзи Сіті, Н. Дж.

ЗВІТ РЕКОРДОВИЙ.

З кінцем червня 1932 року було повнолітніх членів в У. Н. Союзі	20,269
За час 6 місяців: принято нових	99
принято наново	1,106
принято з переступними листами	220
Разом	21,694
За час 6 місяців: суспендовано	1,487
відійшли з переступними листами	264
померли	112
Разом	1,863
З кінцем грудня 1932 року було повнолітніх членів в У. Н. Союзі	19,831

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ.

З кінцем червня 1932 року було дітей членів	12,624
За час 6 місяців: принято нових	137
принято наново	587
принято з переступними листами	151
Разом	13,499
За час 6 місяців: суспендовано	1,271
відійшли з переступними листами	165
відійшли до повнолітніх	38
померли	10
Разом	1,484
З кінцем грудня 1932 р. було членів в Молодечім Департаменті	12,015

ЗВІТ КОНТРОЛІ ГОЛ. ФІН. СЕКРЕТАРЯ ВІД 1. ЛИПНЯ ДО 31. ГРУДНЯ 1932 Р.

П Р И Х О Д И:

	Вкладки від членів	Проц. від моргечів	Проц. від бондів	Проц. з банків	Сирітські части	Відзнаки книги і ин.	Сплата моргечів	Сплата бондів	Сплата позички	Календар	Рент	Разом
Липень	31,959.33	8,511.91	2,841.25	4,261.16		53.64	5,200.81	40,865.00	66.50		283.47	94,043.07
Серпень	31,993.33	7,009.73	972.50		5,235.72	204.70	1,327.23					46,743.21
Вересень	31,875.76	5,760.05	725.00		2,641.68	193.22	2,012.77	9,570.00	500.00		795.15	54,073.63
Жовтень	31,552.84	6.052.55	2,322.21		3,525.00	170.87	1,951.92					45,575.39
Листопад	31,794.75	8,256.55	3,325.00			153.47	1,732.75		20.00	8.70		45,291.22
Грудень	31,913.09	9,326.43	2,614.87	1,851.27	5,033.00	279.68	87,891.61	3,995.00	7,109.66	3,414.50	5,270.26	158,699.37
Разом	191,089.10	44,917.22	12,800.83	6,112.43	16,435.40	1,055.58	100,117.09	54,430.00	7,696.16	3,423.20	6,348.88	244,425.89

Р О З Х О Д И:

	Фонд посмертний	Фонд адміністр.	Фонд резервовий	Фонд конвенц.	Фонд запомог.	Фонд народний	Фонд сирітський	Моргечі	Бонди	Позички	Праперти	Разом
Липень	7,650.60	6,477.81			2,405.00	20.00	3,205.34	21,200.00		50.00		41,008.75
Серпень	15,584.19	6,712.97			4,550.00	400.00	2,725.91	6,200.00		25.00		36,198.07
Вересень	16,803.78	9,750.86			2,175.00		1,981.02	68,500.00		160.00		99,370.66
Жовтень	15,754.11	4,971.81			1,425.00		1,631.94	21,100.00		279.00		45,161.86
Листопад	13,427.39	7,537.61			1,850.00		2,832.96	19,500.00		19.00		45,166.96
Грудень	30,161.43	14,991.36			2,361.08	139.00	1,719.75	1,816.50		165.00	82,212.50	133,565.62
Разом	99,331.50	50,442.42			14,766.08	559.00	14,096.92	138,316.50		698.00	82,212.50	400,471.92

ЗАГАЛЬНІ ПРИХОДИ І РОЗХОДИ ЗА РІК 1932-гий.

П Р И Х О Д И:

	Вкладки від членів	Проц. від моргечів	Проц. від бондів	Проц. з банків	Сирітські части	Відзнаки книги і ин.	Сплата моргечів	Сплата бондів	Сплата позички	Календар	Рент	Разом
1-ий ½ рік	197,012.60	38,426.90	15,928.92	4,464.40	4,535.00	1,179.67	19,019.62	5,041.50	25.00	92.55	1,000.00	444,425.89
2-ий ½ рік	191,089.10	44,917.22	12,800.83	6,112.43	16,435.40	1,055.58	100.117.09	54,430.00	7,696.16	3,423.20	6,348.88	286,726.16
Разом	383.101.70	83,344.12	28,729.75	10,576.83	20,970.40	2,235.25	119,136.71	59,471.50	7,721.16	3,515.75	7,348.88	731,152.05

Р О З Х О Д И:

	Фонд посмертний	Фонд адміністр.	Фонд резервовий	Фонд конвенц.	Фонд запомог.	Фонд народний	Фонд сирітський	Моргечі	Бонди	Позички	Праперти	Разом
1-ий ½ рік	90,540.26	38,158.52		1,600.58	28,308.00	7,455.84	12,038.13	224,062.15		885.00		403,048.48
2-ий ½ рік	99,381.50	50,442.42			14,766.08	559.00	14,096.92	138,316.50		698.00	82,212.50	400,471 92
Разом	189,921.76	88,600.94		1,600.58	43,074.08	8.014.84	26,135.05	362,378.65		1,583.00	82,212.50	803,520.40

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ ЗА 1930 РІК.

Готівка з кінцем грудня 1931 року остала	$428,298.38
Прихід за 1932 рік	731,152.05
Разом	$1,159,450.43
Розхід за 1932 рік	803,520.40
Готівка з кінцем грудня 1932 р. остає	$355,930.03

Готівка У. Н. Союза, старих і нових родів обезпечення, знаходиться в слідуючих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва Фонду	Сума:	Разом:
Peoples Trust Co.	Shamokin, Pa.	558	Sav. Dept.	Orphan's Fd.	$ 5,575.93	$ 5,576.93
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	182,746	Sav. Dept.	Mortuary Fd.	12,870.81	
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	202,352	Sav. Dept.	Adm. Fd.	5,484.80	
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.		Sav. Dept.	Conv. Fd.	7,000.00	25,355.61
First National Bank	Jersey City, N. J.	656	Sav. Dept.	Mort. Fd.	9,787.92	
First National Bank	Jersey City, N. J.		Sav. Dept.	Indg. Fd.	4,063.76	13,851.68
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.	16,955	Sav. Dept.	Mort. Fd.	712.08	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	29,785.15	30,497.23
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.	16,279	Sav. Dept.	Mort. Fd.	28,891.86	
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	6,243.82	35,135.68
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.	8,209	Sav. Dept.	Reserve Fd.	4,174.77	
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	24,981.75	29,156.52
Linden Trust Co.	Linden, N. J.		Check Acc't	Mort. & Res. Fd.	8,697.05	8,697.05
Elizabethport Banking Co.	Elizabeth, N. J.	16,091	Sav. Dept.	Mort. Fd.	27,653.75	27,653.75
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	1,564	Sav. Dept.	Mort. Fd.	24,946.60	
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	4,647	Sav. Dept.	New Mort. Fd.	301.13	25,247.73
National State Bank	Elizabeth, N. J.	6,482	Sav. Dept.	Reserve Fd.	28,751.99	28,751.99
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N J.	380	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,572.45	
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	1,809	Sav. Dept.	Conven. Fd.	346.85	2,919.30
Central Home Trust Co.	Elizabeth, N. J.	5,899	Sav. Dept.	Mort Fd.	25,475.06	25,475.06
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	8,406.24	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Indg. Fd.	6,581.28	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Orphan's Fd.	15,645.91	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	National Fd.	5,388.80	36,022.23
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.	105,713	Sav. Dept.	Mort. Fd.	21,021.32	21,021.32
* N. J. National Bank & Trust Co.	Newark, N. J.	19,297	Sav. Dept.	Conven. Fd.	18,101.58	18,101.58
Howard Sav. Institution	Newark, N. J.	547638	Sav. Dept.	Conven. Fd.	12,467.37	12,467.37
Integrity Trust Co.	Philadelphia, Pa.	32502	Sav. Dept.	Mort. Fd.	10,000.00	10,000.00
				Total	$355,930.03	$355,930.03

Готівка Молодечого Департаменту У. Н. С. знаходиться в слідуючих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва Фонду	Сума:	Разом:
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, U. J.	3,730	Sav. Dept.	Mort. Fd.	$11,684.24	
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	10,474	Sav. Dept.	Mort. Fd.	13,087.19	24,771.43
Harmonia Mutual Sav. Ass'n	Elizabeth, N. J.	21,446	Sav. Dept.	Adm. Fd.	24,513.35	24,513.35
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	1,866.72	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	950.36	2,817.08
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	18,336	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,430.13	
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Invst. Fd.	17,189.47	20,619.60
				Total	$72,721.46	$72,721.46

Готівка Сиротинця-Захисту У. Н. С. знаходиться в слідуючих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
* State Bank	Linden, N. J.		Sav. Dept.	$27,357.22	
* State Bank	Linden, N. J.		Check Acc't	154.43	$27,511.65
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.	20,360	Sav. Dept.	18,038.70	18,038.70
U. S. Saving Bank of Newark, N. J.	Newark, N. J.	140.488	Sav. Dept.	5,002.12	5,002.12
			Total	$50,552.47	$50,552.47

Фонд С. Ядловського ульокований:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	5,279	Sav. Dept.	$2,241.97	02,241.97

Розміщення фондів (або льокація готівки):

Фонд посмертний:

Готівка	$ 233,940.75
Бонди	499,411.00
Моргечі	1,361,423.90
Реальність	108,202.70
Позички	1,883.00
Разом	$2,204,861.35

Фонд резервовий:

Готівка	$ 32,926.76
Бонди	73,851.06
Реальність	123,000.00
Моргечі	177,756.79
Разом	$407,534.55

Фонд адміністраційний:

Готівка	$13,891.04

Фонд запомоговий:

Готівка	$10,645.04
Бонди	8,707.00
Моргечі	39,365.00
Разом	$58,717.04

Фонд конвенційний:

Готівка	$37,915.80

Фонд народний:

Готівка	$5,388.80

Фонд сирітський:

Готівка	$ 21,221.84
Моргечі	145,999.50
Бонди	45,809.00
Разом	$213,030.34

Інвестиція готівки в моргечах:

З кінцем червня 1932 року остало в моргечах	$1,686,345.78
За час 6 місяців інвестовано в моргечах	138,316.50
Разом	$1,824,662.28
За час 6 місяців сплачено моргечів	100,117.09
З кінцем грудня 1932 р. остає в моргечах	$1,724,545.19

Інвестиція готівки в бондах:

З кінцем червня 1932 р. остало в бондах	$682,208.00
За час 6 місяців сплачено бондів	54,430.00
З кінцем грудня 1932 року остає в бондах	$627,778.00

БІЛЯНС.

Стан чинний.		Стан довжний.	
Готівка	$ 355,930.03	Фонд посмертний	$2,204,861.35
Бонди	627,778.00	„ резервовий	407,534.55
Моргечі	1,724,545.19	„ запомоговий	58,717.04
Реальність	231,202.70	„ адміністрац.	13,891.04
Позички	1,883.00	„ конвенційний	37,915.80
		„ народний	5,388.80
		„ сирітський	213,030.34
Разом	$2,941,338.92	Разом	$2,941,338.92

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ.

ПРИХІД.		РОЗХІД.	
Липень	$4,650.42	Липень	$13,092.02
Серпень	5,261.99	Серпень	2,104.75
Вересень	4,068.47	Вересень	368.00
Жовтень	3,458.10	Жовтень	3,739.77
Листопад	5,905.47	Листопад	1,284.50
Грудень	4,489.28	Грудень	255.16
Разом	$27,833.73	Разом	$20,844.20

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Готівка з кінцем червня 1932 р. остала	$65,731.93
Прихід за 6 місяців	27,833.78
Разом	$93,565.66
Розхід за 6 місяців	20,844.20
Готівка з кінцем грудня 1932 р. остає	$72,721.46

БІЛЯНС.

Стан чинний.		Стан довжний.	
Готівка	$ 72,721.46	Фонд посмертний	$227,242.12
Моргечі	164,365.50	„ адміністрац.	87,624.84
Бонди	77,780.00		
Разом	$314,866.96	Разом	$314,866.96

ЗВІТ ДРУКАРНІ СВОБОДИ.

ПРИХІД.		РОЗХІД.	
Липень	$4,741.37	Липень	$ 5,905.61
Серпень	5,432.42	Серпень	4,299.99
Вересень	5,657.40	Вересень	6,055.61
Жовтень	5,521.45	Жовтень	5,251.74
Листопад	6,213.53	Листопад	6,499.61
Грудень	8,883.89	Грудень	12,473.13
Разом	$36,450.06	Разом	$40,485.69

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Готівка з кінцем червня 1932 р. остала	$14,963.91
Прихід за 6 місяців	36,450.06
Разом	$51,413.97
Розхід за 6 місяців	40,485.69
Готівка з кінцем грудня 1932 р. остає	$10,928.28
Депозит в Газ Ко.	50.00
Разом	$10,978.28

Вартість друкарні Свободи.

Готівка	$10,928.28
Депозит	50.00
Машинерія	16,591.99
Книгарня	18,032.77
Засіб матеріялів друкарських	1,000.00
Разом	$46,603.04

Фонд Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.

Готівка з кінцем грудня 1931 року була	$50,088.05
Процент за 1932 рік	464.42
Готівка з кінцем грудня 1932 р. остає	$50,552.47

Фонд бл. п. Семена Ядловського.

Готівка з кінцем грудня 1931 р. була	$2,160.22
Процент за 1932 рік	81.75
Готівка з кінцем грудня 1932 р. остає	$2,241.97

ЗАГАЛЬНИЙ МАЄТОК У. Н. СОЮЗА.

Маєток У. Н. Союза	$2,941,338.92
Маєток Молодечого Департаменту	314,866.96
Маєток друкарні Свободи	46,603.04
Разом	$3,302,808.92

Головна Контрольна Комісія провірюючи діловодство головної канцелярії та заряду Свободи за другий пів рік 1932 року, стверджує, що:

1) Завдяки праці Екзекутиви, відділових урядників і загалу членства У. Н. Союз успішно передержав крізу минулого піврічча.

2) Через навал праці в головнім рекордовім департаменті здержано оголошення звітів.

3) Проволока в Молодечім Департаменті з переведенням 18-літніх членів з вкладкою 25 ц. місячно, до старших членів, не принесла У. Н. Союзови ніякої втрати.

4) Готівка в банках розміщена згідно з приписом статута У. Н. Союза. Банки, зазначені звіздкою, це заморожені банки.

5) Майно У. Н. С. і Молодечого Департаменту в морґеджах на суму $1,888,910.69 з кінцем 1932 року представляється так: З морґеджів було процентів $90,450.32. Перебрано 3 реальности за морґеджі на суму $108,202.70.

6) Інвестиція в бондах: державні, „Ліберти Бонд", повітові й муніципальні. Всі бонди, з винятком „Маямі, Флорида", платять точно приписані проценти.

7) Головний уряд поробив теж потрібні кроки, щоби дістати з бондів „Маямі, Флорина" залеглі проценти.

ЗА ГОЛОВНУ КОНТРОЛЬНУ КОМІСІЮ У. Н. СОЮЗА:

Ои. Шараварко, о. Гр. Пипюк, о. д-р В. Клодницький.